

**GRESE DASTURI DOIRASIDA KORRUPSIYAGA QARSHI TARG‘IBOT ISHLARINI
TASHKIL ETISHNING SAMARALI YO‘LLARI**

Azimova Gulrux Yaxyoyevna

tarix fani o‘qituvchisi

Xolnazarova Shaxnoza Kurbanovna

tarbiya va huquq fani o‘qituvchisi

Buxoro shahar 28-umumta‘lim maktabi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada GRESE/GRACE dasturi doirasida korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlarini tashkil etishning samarali yo‘llari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Unda korrupsiyaga qarshi kurashishda faqat huquqiy choralar emas, balki ta‘lim, ma‘naviy-ma‘rifiy targ‘ibot, yoshlarning huquqiy ongi va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish muhim omil ekanligi asoslab beriladi. Maqolada ta‘lim muassasalarida korrupsiyaga qarshi madaniyatni rivojlantirish, interfaol targ‘ibot shakllaridan foydalanish, ijtimoiy loyihalar, davra suhbatlari, treninglar, media-mahsulotlar va jamoatchilik ishtirokiga tayangan profilaktik ishlarning samaradorligi yoritiladi. Shuningdek, GRESE/GRACE dasturi imkoniyatlaridan foydalanish orqali yoshlarda halollik, shaffoflik, mas‘uliyat, qonuniylik va korrupsiyaga nisbatan muhosabat munosabatni shakllantirishning pedagogik va ijtimoiy ahamiyati ochib beriladi.*

Kalit so‘zlar: *korrupsiya, korrupsiyaga qarshi targ‘ibot, GRESE dasturi, GRACE dasturi, halollik, shaffoflik, huquqiy ong, yoshlar, ta‘lim, profilaktika, fuqarolik pozitsiyasi, antikorrupsion madaniyat.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются эффективные пути организации антикоррупционной пропагандистской работы в рамках программы GRESE/GRACE. Особое внимание уделяется роли образования, правового просвещения и духовно-нравственного воспитания в формировании у молодёжи нетерпимого отношения к коррупции. В статье анализируются современные формы антикоррупционной профилактики, включая интерактивные занятия, тренинги, круглые столы, социальные проекты, медиаматериалы и участие общественности. Подчёркивается, что формирование культуры честности, прозрачности, ответственности и законопослушного поведения является важным условием предупреждения коррупционных проявлений. Также раскрывается значение программы GRESE/GRACE как образовательного и просветительского механизма, направленного на повышение правовой культуры молодёжи и укрепление гражданской позиции.*

Ключевые слова: *коррупция, антикоррупционная пропаганда, программа GRESE, программа GRACE, честность, прозрачность, правовое сознание,*

молодёжь, образование, профилактика, гражданская позиция, антикоррупционная культура.

Annotation: *This article examines effective ways of organizing anti-corruption awareness-raising activities within the framework of the GRESE/GRACE programme. The study emphasizes that the fight against corruption should not be limited to legal measures, but should also include education, civic engagement, moral awareness and the development of a strong anti-corruption culture among young people. The article analyzes the importance of interactive educational activities, training sessions, round-table discussions, social projects, media campaigns and public participation in preventing corruption. It also highlights the pedagogical and social significance of using the opportunities of the GRESE/GRACE programme to promote integrity, transparency, responsibility, legality and intolerance toward corruption among students and youth.*

Keywords: *corruption, anti-corruption awareness, GRESE programme, GRACE programme, integrity, transparency, legal awareness, youth, education, prevention, civic position, anti-corruption culture.*

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida korrupsiya jamiyat taraqqiyotiga, davlat boshqaruvi samaradorligiga, iqtisodiy barqarorlikka hamda fuqarolarning adolatga bo'lgan ishonchiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi eng xavfli ijtimoiy-huquqiy muammolardan biri sifatida baholanmoqda. Korrupsiya nafaqat moliyaviy yoki ma'muriy qonunbuzarlik ko'rinishi, balki jamiyatda halollik, adolat, qonuniylik va ijtimoiy mas'uliyat tamoyillarining zaiflashishiga olib keluvchi murakkab hodisadir. Shu sababli unga qarshi kurashish faqat jazolash yoki huquqiy ta'sir choralarini kuchaytirish bilan cheklanib qolmasdan, aholining, ayniqsa yosh avlodning huquqiy ongi, ma'naviy qarashlari va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish orqali olib borilishi zarur.

Korrupsiyaga qarshi kurashishda targ'ibot ishlarining o'rni alohida ahamiyatga ega. Chunki har qanday huquqiy islohotning amaliy samarasi, avvalo, fuqarolarning qonunga bo'lgan hurmati, ijtimoiy mas'uliyati va korrupsiyaviy holatlarga nisbatan murosasiz munosabati bilan belgilanadi. Targ'ibot jarayoni shunchaki axborot yetkazish vositasi emas, balki shaxs ongida halollik, adolatparvarlik, mas'uliyat, ochiqlik va shaffoflik kabi ijtimoiy qadriyatlarni qaror toptirishga xizmat qiluvchi pedagogik, psixologik va ma'naviy-ma'rifiy jarayondir. Ayniqsa, ta'lim muassasalarida korrupsiyaga qarshi madaniyatni shakllantirish yoshlarning kelajakdagi kasbiy faoliyati, jamiyatdagi ijtimoiy faolligi va fuqarolik mas'uliyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

GRESE dasturi doirasida korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarini tashkil etish mazkur yo'nalishda samarali mexanizmlardan biri sifatida qaraladi. Ushbu dastur

doirasida ta'lim, targ'ibot, ijtimoiy faollik, yoshlar tashabbuslari va jamoatchilik ishtiroki orqali korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan tizimli yondashuv shakllantiriladi. Dastur korrupsiyaga qarshi kurashishni faqat davlat organlari vazifasi sifatida emas, balki butun jamiyat, xususan yoshlar, pedagoglar, ota-onalar, fuqarolik jamiyati institutlari va ommaviy axborot vositalarining hamkorlikdagi faoliyati sifatida talqin etadi. Shu jihatdan GRESE dasturi korrupsiyaga qarshi targ'ibotni zamonaviy, interfaol va ta'sirchan shakllarda tashkil etish imkonini beradi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, bugungi kunda korrupsiyaga qarshi kurashda profilaktik yondashuvning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Chunki korrupsiyaviy holat yuzaga kelgandan keyin uni bartaraf etishdan ko'ra, uning oldini olish, fuqarolarda korrupsiyaga nisbatan ichki rad etish hissini shakllantirish ancha samarali hisoblanadi. Bunda targ'ibot ishlari faqat ma'ruza, suhbat yoki rasmiy tadbirlar bilan chegaralanmasligi, balki treninglar, keys-stadi, rolli o'yinlar, ijtimoiy videoroliklar, debatlar, ochiq muloqotlar, loyiha ishlari, tanlovlar va raqamli platformalar orqali amalga oshirilishi lozim. Ana shunday yondashuv yoshlarning mavzuga faol jalb qilinishini ta'minlab, ularda mustaqil fikrlash, huquqiy baholash, axloqiy tanlov qilish va ijtimoiy mas'uliyatni his etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarining samaradorligi ko'p jihatdan ularning mazmunan hayotiyligi, auditoriyaga mosligi va tizimli tashkil etilishiga bog'liq. Masalan, umumiy chaqiriqlar yoki rasmiy bayonotlar yoshlar ongiga yetarlicha ta'sir ko'rsatmasligi mumkin. Aksincha, real hayotiy vaziyatlar asosida tashkil etilgan muhokamalar, muammoli savollar, huquqiy tahlillar, ijtimoiy loyihalar va shaxsiy mas'uliyatga undovchi topshiriqlar targ'ibotning ta'sirchanligini oshiradi. Shu bois GRESE dasturi doirasida korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarini tashkil etishda ta'limiy, tarbiyaviy, huquqiy va kommunikativ yondashuvlarning uyg'unligi muhim hisoblanadi.

Mazkur maqolada GRESE dasturi doirasida korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarini samarali tashkil etish yo'llari, ularning pedagogik va ijtimoiy ahamiyati, yoshlar ongida korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish mexanizmlari hamda ta'lim muassasalarida antikorrupsion madaniyatni rivojlantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada targ'ibot ishlarini takomillashtirishda interfaol metodlar, ommaviy axborot vositalari, raqamli texnologiyalar, jamoatchilik nazorati va ijtimoiy hamkorlikning o'rne ilmiy jihatdan asoslab beriladi. Mazkur masalalarni o'rganish korrupsiyaga qarshi kurashning profilaktik, ma'naviy-ma'rifiy va tarbiyaviy jihatlarini yanada chuqurroq anglashga xizmat qiladi.

ASOSIY QISM

Korrupsiyaga qarshi kurashish bugungi kunda davlat va jamiyat taraqqiyotining muhim strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki korrupsiya ijtimoiy adolat

tamoyillarini izdan chiqaradi, fuqarolarning davlat organlariga bo'lgan ishonchini susaytiradi, iqtisodiy rivojlanish sur'atlarini sekinlashtiradi hamda jamiyatda qonuniylik, halollik va mas'uliyat kabi qadriyatlarining zaiflashishiga olib keladi. Shu sababli korrupsiyaga qarshi kurashishda faqat huquqiy javobgarlik choralari kuchaytirish yetarli emas. Bu jarayonda keng qamrovli targ'ibot-tashviqot ishlari, ta'lim-tarbiya, huquqiy madaniyatni oshirish, yoshlar ongida korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish muhim o'rin tutadi.

GRESE dasturi doirasida korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarini tashkil etish, avvalo, korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan profilaktik yondashuvga asoslanadi. Bunday yondashuvda asosiy e'tibor korrupsiyaviy holatlar sodir bo'lgandan keyin jazolashga emas, balki ularning yuzaga kelishiga sabab bo'luvchi omillarni bartaraf etishga qaratiladi. Mazkur jarayonda ta'lim muassasalari, yoshlar tashkilotlari, mahalla institutlari, fuqarolik jamiyati vakillari, ommaviy axborot vositalari hamda davlat organlari o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki korrupsiyaga qarshi kurash umumjamiyat vazifasi bo'lib, unda har bir fuqaroning faolligi va mas'uliyatli munosabati talab etiladi.

Korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarining samaradorligi, birinchi navbatda, uning mazmuni va shakliga bog'liq. An'anaviy ma'ruzalar, rasmiy yig'ilishlar yoki umumiy chaqiriqlar ba'zan auditoriya ongiga yetarlicha ta'sir ko'rsatmaydi. Shu bois GRESE dasturi doirasida targ'ibot ishlarini tashkil etishda interfaol metodlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Jumladan, munozara, debat, keys-stadi, rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, ijtimoiy loyiha tayyorlash, huquqiy treninglar va jamoaviy muhokamalar yoshlarning mavzuga faol jalb qilinishini ta'minlaydi. Bunday metodlar orqali ishtirokchilar korrupsiyaning jamiyatga yetkazadigan zararini nazariy jihatdan emas, balki hayotiy vaziyatlar orqali anglay boshlaydilar.

Ayniqsa, ta'lim muassasalarida korrupsiyaga qarshi madaniyatni shakllantirish dolzarb masalalardan biridir. O'quvchi va talabalarda halollik, adolat, mas'uliyat, qonunlarga hurmat, vijdonlilik va jamoat manfaatini ustun qo'yish kabi sifatlarni tarbiyalash korrupsiyaga qarshi immunitetni mustahkamlaydi. Bu jarayonda pedagoglarning shaxsiy namunasi ham muhim o'rin tutadi. Agar ta'lim jarayonida baholashning shaffofligi, o'qituvchi va o'quvchi munosabatlarida adolat, ta'lim muassasasi faoliyatida ochiqlik va hisobdorlik ta'minlansa, yoshlar ongida korrupsiyaga qarshi ijobiy ijtimoiy pozitsiya shakllanadi. Demak, korrupsiyaga qarshi targ'ibot faqat maxsus tadbirlar bilan emas, balki kundalik ta'lim-tarbiya jarayoni orqali ham amalga oshirilishi zarur.

GRESE dasturi doirasida targ'ibot ishlarini samarali tashkil etishda yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish muhim vazifa hisoblanadi. Yoshlar korrupsiyaga qarshi kurash jarayonining faqat tinglovchisi emas, balki faol ishtirokchisi bo'lishi kerak. Ularni antikorrupsion loyihalar, tanlovlar, videoroliklar tayyorlash, ijtimoiy

tarmoqlarda targ'ibot kompaniyalari o'tkazish, "Halollik darslari", "Korrupsiyaga qarshi yoshlar minbari", "Ochiq muloqot" kabi tadbirlarga jalb etish samarali natija beradi. Bunday faoliyat yoshlarning mustaqil fikrlashi, ijtimoiy mas'uliyatni anglash, muammoga nisbatan faol fuqarolik pozitsiyasini namoyon etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarining yana bir muhim yo'nalishi — huquqiy savodxonlikni oshirishdir. Fuqarolar, ayniqsa yoshlar korrupsiya tushunchasi, uning shakllari, huquqiy oqibatlari, korrupsiyaviy huquqbuzarliklar uchun belgilangan javobgarlik hamda korrupsiyaga duch kelganda qanday harakat qilish kerakligi haqida yetarli bilimga ega bo'lishlari zarur. Ko'pincha korrupsiyaviy holatlarga befarqlik, huquqiy bilimning yetishmasligi yoki "bu oddiy holat" degan noto'g'ri qarashlar sabab bo'ladi. Shu bois targ'ibot jarayonida korrupsiyaning pora olish yoki berish bilan cheklanmasligi, mansab vakolatini suiiste'mol qilish, manfaatlar to'qnashuvi, tanish-bilishchilik, qarindosh-urug'chilik, noqonuniy imtiyoz yaratish kabi ko'rinishlari ham tushuntirilishi lozim.

Zamonaviy sharoitda korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish alohida ahamiyatga ega. Yoshlar orasida ijtimoiy tarmoqlar, raqamli platformalar, qisqa videolar, infografikalar, onlayn testlar, vebinarlar va elektron targ'ibot materiallari kuchli ta'sir vositasiga aylangan. Shuning uchun GRESE dasturi doirasida antikorrupsion targ'ibotni raqamli muhitga moslashtirish lozim. Masalan, korrupsiyaga qarshi qisqa animatsion roliklar, huquqiy maslahat beruvchi elektron qo'llanmalar, onlayn viktorinalar, interaktiv darslar va raqamli plakatlar yoshlar e'tiborini jalb etadi hamda mavzuni tushunarli, sodda va ta'sirchan tarzda yetkazishga xizmat qiladi.

Korrupsiyaga qarshi targ'ibotning samarali bo'lishi uchun uning auditoriyaga mos holda tashkil etilishi zarur. Maktab o'quvchilari, talabalar, davlat xizmatchilari, tadbirkorlar yoki keng jamoatchilik uchun bir xil mazmundagi targ'ibot usullaridan foydalanish har doim ham kutilgan natijani bermaydi. Masalan, maktab o'quvchilari uchun halollik, to'g'rilik, adolat va vijdon tushunchalari hayotiy misollar orqali tushuntirilsa, talabalar uchun akademik halollik, imtihon jarayonida adolat, kasbiy etika, manfaatlar to'qnashuvi kabi masalalar dolzarb hisoblanadi. Davlat xizmatchilari uchun esa xizmat intizomi, ochiqlik, manfaatlar to'qnashuvining oldini olish, fuqarolar bilan muloqot madaniyati va javobgarlik masalalari kengroq yoritilishi zarur.

Shuningdek, korrupsiyaga qarshi targ'ibot ishlarida jamoatchilik nazorati muhim o'rin tutadi. Jamoatchilik nazorati fuqarolarning davlat va jamiyat boshqaruvidagi ishtirokini kuchaytiradi, ochiqlik va shaffoflikni ta'minlashga xizmat qiladi. Targ'ibot jarayonida fuqarolarga o'z huquq va majburiyatlarini tushuntirish, murojaat qilish tartibi, korrupsiyaviy holatlar haqida xabar berish mexanizmlari, jamoatchilik nazoratining qonuniy asoslari haqida ma'lumot berish zarur. Bunday yondashuv

fuqarolarda “korrupsiyaga qarshi kurash faqat davlat organlarining ishi” degan qarashni bartaraf etib, har bir shaxsning ijtimoiy mas’uliyatini kuchaytiradi.

GRESE dasturi doirasidagi targ‘ibot ishlarida ma’naviy-axloqiy tarbiya ham alohida ahamiyatga ega. Chunki korrupsiya faqat huquqiy muammo emas, balki axloqiy tanazzul, vijdoniy mas’uliyatning susayishi, shaxsiy manfaatni jamoat manfaatidan ustun qo‘yish oqibatida yuzaga keladigan salbiy hodisadir. Shu sababli yoshlar ongida halollik, poklik, adolat, vatanparvarlik, vijdon, mas’uliyat va insoniylik kabi qadriyatlarni mustahkamlash korrupsiyaga qarshi targ‘ibotning asosiy mazmuniy yo‘nalishlaridan biri bo‘lishi kerak. Ma’naviy tarbiya bilan huquqiy tarbiya uyg‘unlashgandagina korrupsiyaga nisbatan barqaror murosasizlik shakllanadi.

Korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlarini tashkil etishda ta’sirchan kommunikatsiya usullaridan foydalanish ham muhimdir. Targ‘ibot materiallari rasmiy va murakkab tilda emas, balki auditoriyaga tushunarli, hayotiy, aniq misollar bilan boyitilgan holda tayyorlanishi lozim. Chunki korrupsiya haqida umumiy gapirishdan ko‘ra, uning oddiy fuqaro hayotiga qanday zarar yetkazishi, ta’lim sifati, tibbiy xizmat, ishga joylashish, tadbirkorlik, sud-huquq tizimi va kundalik ijtimoiy munosabatlarga qanday salbiy ta’sir ko‘rsatishini tushuntirish ko‘proq samara beradi. Bunday yondashuv fuqarolarda korrupsiyaga qarshi shaxsiy munosabatni shakllantiradi.

Targ‘ibot ishlarining samaradorligini ta’minlashda monitoring va baholash tizimi ham zarur. O‘tkazilgan tadbirlar soni targ‘ibot samaradorligini to‘liq ko‘rsatib bera olmaydi. Asosiy e’tibor auditoriyaning bilim darajasi, munosabati, xulq-atvoridagi o‘zgarishlar, huquqiy savodxonlik darajasi va korrupsiyaga nisbatan murosasizlik pozitsiyasining shakllanishiga qaratilishi lozim. Shu maqsadda so‘rovnomalar, suhbatlar, kuzatuv, testlar, fikr-mulohazalar tahlili, loyiha natijalarini baholash kabi usullardan foydalanish mumkin. Monitoring natijalari asosida keyingi targ‘ibot ishlari mazmunan takomillashtiriladi.

GRESE dasturi doirasida korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlarini tashkil etishning yana bir samarali yo‘li — hamkorlikka asoslangan tizimli faoliyatni yo‘lga qo‘yishdir. Bunda ta’lim muassasalari, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha mas’ul tashkilotlar, yoshlar ittifoqlari, nodavlat notijorat tashkilotlari, mahalla, ommaviy axborot vositalari va ota-onalar hamkorligi muhim hisoblanadi. Bunday hamkorlik targ‘ibot ishlarining bir martalik tadbir sifatida emas, balki doimiy, izchil va natijador jarayon sifatida olib borilishiga xizmat qiladi.

Umuman olganda, GRESE dasturi doirasida korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlarini samarali tashkil etish uchun quyidagi jihatlarga e’tibor qaratish zarur: birinchidan, targ‘ibot mazmuni huquqiy, ma’naviy va ijtimoiy tarbiya bilan uyg‘unlashtirilishi; ikkinchidan, auditoriya yoshiga va ijtimoiy holatiga mos metodlar tanlanishi; uchinchidan, interfaol va raqamli vositalardan keng foydalanilishi; to‘rtinchidan, yoshlar tashabbuslari qo‘llab-quvvatlanishi; beshinchidan, targ‘ibot

natijalari muntazam baholab borilishi lozim. Ana shunda korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlari formal tadbirlar doirasidan chiqib, jamiyatda halollik, shaffoflik va qonuniylik madaniyatini shakllantirishga xizmat qiluvchi real ijtimoiy mexanizmga aylanadi.

Shunday qilib, korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlarini GRESE dasturi asosida tashkil etish nafaqat korrupsiyaviy holatlarning oldini olish, balki yosh avlodning huquqiy madaniyatini oshirish, fuqarolik pozitsiyasini mustahkamlash va jamiyatda adolatga asoslangan ijtimoiy muhitni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonning muvaffaqiyati esa targ‘ibotning tizimliliigi, hayotiyliigi, ta’sirchanliigi va keng jamoatchilik ishtirokiga tayanishi bilan belgilanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, GRESE dasturi doirasida korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlarini tashkil etish jamiyatda halollik, shaffoflik, adolat va qonuniylik madaniyatini shakllantirishda muhim ijtimoiy-pedagogik ahamiyatga ega. Korrupsiya faqat huquqiy muammo emas, balki shaxs ma’naviyati, fuqarolik mas’uliyati, ijtimoiy ong va jamiyatdagi axloqiy muhit bilan bevosita bog‘liq murakkab hodisadir. Shu sababli unga qarshi kurashishda profilaktik targ‘ibot, huquqiy savodxonlikni oshirish, yoshlar ongida korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlari samarali bo‘lishi uchun ular faqat rasmiy tadbirlar yoki umumiy chaqiriqlar shaklida emas, balki ta’limiy, tarbiyaviy, huquqiy va kommunikativ yondashuvlar asosida tashkil etilishi lozim. Ayniqsa, interfaol metodlar, treninglar, keys-stadi, debatlar, ijtimoiy loyihalar, raqamli targ‘ibot vositalari va jamoatchilik ishtirokiga asoslangan faoliyat yoshlarning mavzuga faol jalb qilinishini ta’minlaydi. Bunday yondashuv orqali korrupsiyaning jamiyat taraqqiyotiga yetkazadigan zarari chuqurroq anglanadi hamda har bir shaxsda halollik va mas’uliyat tamoyillariga asoslangan fuqarolik pozitsiyasi shakllanadi.

GRESE dasturi doirasidagi targ‘ibot ishlarining asosiy samarasi yoshlar ongida korrupsiyani oddiy holat sifatida qabul qilmaslik, qonuniylikka rioya qilish, adolatli munosabatni qo‘llab-quvvatlash, manfaatlar to‘qnashuvi va tanish-bilishchilik kabi salbiy ko‘rinishlarga qarshi ijtimoiy immunitet hosil qilish bilan belgilanadi. Demak, korrupsiyaga qarshi targ‘ibot jamiyatda sog‘lom ma’naviy muhitni shakllantirish, davlat va fuqarolar o‘rtasidagi ishonchni mustahkamlash hamda yosh avlodni mas’uliyatli, halol va faol fuqaro sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi.

TAVSIYALAR

1. Ta’lim muassasalarida korrupsiyaga qarshi madaniyatni shakllantirish bo‘yicha tizimli targ‘ibot ishlarini kuchaytirish zarur. Buning uchun maktab, kollej, texnikum va oliy ta’lim muassasalarida “Halollik darslari”, “Korrupsiyaga qarshi yoshlar minbari”, “Adolat va qonuniylik haftaligi” kabi tadbirlarni muntazam tashkil etish maqsadga muvofiq. Ushbu tadbirlar oddiy ma’ruza shaklida emas, balki debat, savol-javob, keys-

tahlil, rolli o‘yinlar va hayotiy vaziyatlarni muhokama qilish asosida olib borilishi lozim.

2. Korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlarida zamonaviy axborot texnologiyalari va ijtimoiy tarmoqlardan samarali foydalanish kerak. Yoshlar orasida qisqa videoroliklar, infografikalar, elektron qo‘llanmalar, onlayn viktorinalar, ijtimoiy tarmoq aksiyalari va raqamli plakatlar orqali targ‘ibot olib borish yaxshi natija beradi. Chunki raqamli vositalar mavzuni sodda, tushunarli va ta‘sirchan shaklda yetkazish imkonini beradi.

3. Korrupsiyaga qarshi targ‘ibot ishlarida hamkorlik va jamoatchilik ishtirokini kengaytirish lozim. Ta‘lim muassasalari, mahalla, yoshlar tashkilotlari, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, ommaviy axborot vositalari va fuqarolik jamiyati institutlari o‘rtasida izchil hamkorlik yo‘lga qo‘yilishi zarur. Bunday hamkorlik targ‘ibot ishlarining bir martalik tadbir sifatida emas, balki doimiy, amaliy va natijador jarayon sifatida davom etishini ta‘minlaydi.

4. Yoshlarni korrupsiyaga qarshi ijtimoiy loyihalarga faol jalb etish maqsadga muvofiq. Talaba va o‘quvchilar tomonidan antikorrupsion videoroliklar, maqolalar, sahna ko‘rinishlari, ijtimoiy reklama materiallari va tadqiqot loyihalarini tayyorlash ularda mustaqil fikrlash, huquqiy tahlil qilish hamda ijtimoiy mas‘uliyat ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa korrupsiyaga qarshi kurashda yoshlarning bevosita ishtirokini kuchaytiradi.

5. Targ‘ibot ishlarining natijadorligini baholab borish tizimini joriy etish zarur. O‘tkazilgan tadbirlar soni emas, balki ularning yoshlar ongiga ta‘siri, huquqiy bilim darajasining oshishi, korrupsiyaga nisbatan munosabatdagi o‘zgarishlar va amaliy faollik ko‘rsatkichlari baholanishi kerak. Buning uchun so‘rovnoma, suhbat, monitoring, test va tahliliy kuzatuv usullaridan foydalanish tavsiya etiladi.

O‘ZBEK ADABIYOTLARI RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonuni. — 2017-yil 3-yanvar, O‘RQ–419-son.

2. O‘zbekiston Respublikasining “Jamoatchilik nazorati to‘g‘risida”gi Qonuni. — 2018-yil 12-aprel, O‘RQ–474-son.

3. O‘zbekiston Respublikasining “Davlat fuqarolik xizmati to‘g‘risida”gi Qonuni. — 2022-yil 8-avgust, O‘RQ–788-son.

4. O‘zbekiston Respublikasining “Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to‘g‘risida”gi Qonuni. — 2014-yil 5-may, O‘RQ–369-son.

5. O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi. — Toshkent: Adolat, amaldagi tahrir.

6. Bekmurodov A.Sh. mas‘ul muharrirligida. Korrupsiyaga qarshi kurashish. Darslik. — Toshkent: Akademiya, 2022. — 344 b.

7. Ismailov B.I., Nasriev I.I. Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha idoraviy chora-tadbirlarning samaradorligini oshirish masalalari. O'quv-uslubiy qo'llanma. — Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi Akademiyasi, O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi, 2020.

8. To'laganova G.Z., Tadjibayeva A.Yu., Mamanov S.S. Korrupsiyaga qarshi kurashish huquqingiz bor. Risola. — Toshkent: TDYU nashriyoti, 2020.

9. Niyozova S.S. Korrupsiyaga qarshi kurashishda komplayens nazorat tizimi. O'quv qo'llanma. — Toshkent: TDYU, 2025. — 136 b.

10. Shakurov R.R., Safarov T.U. Adliya organlari va muassasalarida korrupsiyaga qarshi ichki nazorat tizimi: savollar va javoblar. Qo'llanma. — Toshkent: Baktriya press, 2022. — 48 b.

11. Davlat xizmatida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvi. O'quv qo'llanma. — Toshkent: TDYU nashriyoti, 2023.

12. Isaxo'jayev A.T., Rasulev A.F. Xufyona iqtisodiyot va iqtisodiy xavfsizlik. Monografiya. — Toshkent: IIV Akademiyasi, 2004.

13. Utamuradov A., Qirg'izboyev M., Xojiyev T. Fuqarolik jamiyati. O'quv qo'llanma. — Toshkent: Mumtoz so'z, 2018. — 395 b.

14. Utamuradov A. Fuqarolik jamiyati g'oyalari evolyutsiyasi. — Toshkent: Adabiyot uchqunlari, 2018.

15. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2021. — 464 b.

16. Odilqoriyev H.T. Konstitutsiya va fuqarolik jamiyati. — Toshkent: Sharq, 2002.

17. Odilqoriyev H.T. Davlat va huquq nazariyasi. Darslik. — Toshkent: Adolat, 2018.

18. Saidov A.X. Inson huquqlari bo'yicha xalqaro huquq. Darslik. — Toshkent: Konsauditinform-Nashr, 2006.

19. Saidov A.X. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyaviy huquqi. — Toshkent: Adolat, 2014.

20. Qirg'izboyev M. Fuqarolik jamiyati: nazariya va amaliyot. — Toshkent: Yangi asr avlodi, 2014.

21. Jo'rayev N., Fayzullayev T. Mustaqil O'zbekiston tarixi. — Toshkent: Sharq, 2009.